

Sprawozdanie z realizacji nagrań do projektu Kieleckiego Towarzystwa Naukowego pod tytułem „By nie zapomnieć... Ludzie nauki, kultury i sztuki w Kielcach” w 2021 roku

Na posiedzeniu Zarządu Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, które odbyło się 31 stycznia 2017 r., podjęto decyzję o zgłoszeniu do konkursu na realizację zadania publicznego z zakresu kultury ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego projektu pod tytułem „By nie zapomnieć... Ludzie nauki i kultury w Kielcach”.

Projekt polegać miał na rejestrowaniu, opracowywaniu oraz upowszechnianiu relacji mówionych ludzi, którzy współtworzyli lub współtworzą środowisko naukowo-kulturalne stolicy regionu, zajmowali się upowszechnianiem nauki, kreowali działalność kulturalną, oddawali się pracy społecznej na rzecz społeczności świętokrzyskiej. Z okazji 60-lecia powstania KTN planowano stworzyć archiwum wypowiedzi takich osób, by utrwalić w ludzkiej pamięci wydarzenia związane z tworzeniem kieleckich uczelni, świętokrzyskich instytucji kultury i nauki. Zorganizować miano cykl spotkań z wybranymi osobami (spotkania otwarte i zamknięte), spotkania te miały być rejestrowane w formie audiowizualnej, relacje spisane i zamieszczone (razem z relacją filmową) na specjalnie stworzonej do projektu stronie internetowej. Założeniem było, że zebrane wspomnienia budować będą obraz przeszłości miasta (regionu), pozwolą zachować pamięć o ludziach aktywnych, uświadomią mieszkańcom wagę działań podejmowanych na rzecz lokalnej społeczności, współtworzących aktywność obywatelską.

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego zaaprobował założenia i cele projektu, decydując się wspomóc finansowo organizatora.

Od 2018 r. projekt kontynuowany jest pod rozszerzoną nazwą „By nie zapomnieć... Ludzie nauki, kultury i sztuki w Kielcach”.

W 2020 roku dofinansowanie dwóch ostatnich nagrań serii przejął Urząd Miasta Kielce i w roku 2021 nadal wspierał projekt. Wtedy to nagrano piętnaście filmów.

Poniżej zostały przedstawione chronologicznie krótkie notki dotyczące każdego z nagrań:

1. **dr hab. Lidia Michalska-Bracha, prof. UJK.** Czas i miejsce: 5 stycznia 2021 roku, gabinet w Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa

Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Prowadząca rozmowę: pani dr hab. Marzena Marczevska, prof. UJK. Lidia Michalska-Bracha jest historykiem i muzealnikiem, doktorem habilitowanym nauk humanistycznych, profesorem nadzwyczajnym w Instytucie Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Na początku rozmowy Pani Profesor opowiedziała o okolicznościach zmiany swojej pracy z Muzeum Narodowego w Kielcach na kielecką uczelnię. Następnie przedstawiła swoje dokonania naukowe, publikacje oraz opowiedziała o tematach, którymi obecnie się zajmuje. Nieustannie powstanie styczniowe jest głównym przedmiotem Jej zainteresowania i pracy. Wspomniała też o swoim sentymencie do Lwowa i badaniami nad tym miastem, a także nad innymi miejscowościami kresowymi oraz pomnikami ludzi zamieszkujących te tereny w XIX wieku. Zwróciła też uwagę na opisywanie roli kobiet w tym okresie. Przypomniała o realizacji swojego projektu powstania Sanktuarium Józefa Piłsudskiego w Dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach. Podkreśliła także istotną rolę relacji mistrz-uczeń w życiu naukowym.

2. **dr hab. Marzena Marczevska, prof. UJK.** Czas i miejsce: 5 stycznia 2021 roku, gabinet w Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Prowadząca rozmowę: pani dr hab. Alicja Gałczyńska, prof. UJK. Marzena Marczevska jest członkiem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego od 16 czerwca 2010 roku, obecnie piastuje funkcję prezesa Towarzystwa. Polska językoznawczyni, nauczycielka akademicka, doktor habilitowany nauk humanistycznych, działaczka samorządowa, profesor nadzwyczajny i dyrektor Instytutu Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Bohaterka wywiadu opowiadała o tym, jak zainteresowała się nauką i jak została językoznawczynią. Tym samym wspomnieniami cofnęła się do lat młodości. Przybliżyła tematy swoich prac naukowych. Opowiedziała o tym, dlaczego zainspirował Ją temat drzew w kulturze ludowej. Przypomniała również o satysfakcji, jaką daje praca z młodymi ludźmi, oraz o magicznym miejscu, jakim był Instytut Filologii Polskiej przy ulicy Leśnej w Kielcach.
3. **prof. dr hab. Robert Kotowski.** Czas i miejsce: 11 stycznia 2021 roku, gabinet dyrektora Muzeum Narodowego w Kielcach. Prowadząca rozmowę: pani dr hab. Lidia Michalska-Bracha, prof. UJK. Robert Kotowski, historyk, muzealnik i edytor źródeł, profesor nauk humanistycznych, profesor Katedry Badań nad Bibliotekami i Innymi Instytucjami Kultury Uniwersytetu Warszawskiego, dyrektor Muzeum Narodowego w Kielcach, opowiedział o swojej karierze naukowej, swoich zainteresowaniach badawczych historią społeczną, w szczególności historią kobiet. Przedstawił i krótko

scharakteryzował publikacje swojego autorstwa. Podkreślił rolę muzeum w swoim życiu, opowiedział o zarządzaniu nim oraz wyjaśnił, co oznacza nowe pojęcie – muzeoterapia. Podkreślił też rolę, jaką pełni w Kielcach Muzeum Dialogu Kultur – oddział, który został utworzony Jego staraniem, a także wspomniał o pojawieniu się nowego oddziału Muzeum Archeologicznego w Wiślicy.

4. **prof. dr hab. inż. Maria Żygadło.** Czas i miejsce: 22 stycznia 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadząca rozmowę: dr hab. Marta Pawlina-Meducka, prof. UJK. Maria Żygadło członkiem KTN jest od 14 września 1995 roku, polska inżynier chemik, profesor nauk technicznych, w kadencji 2002–2005 prorektor Politechniki Świętokrzyskiej, obecnie w Katedrze Geotechniki, Geomatyki i Gospodarki Odpadami. Z urodzenia opolanka, opowiedziała o okolicznościach przyjazdu do Kielc oraz o początkach i dalszych kolejach swojej kariery naukowej. Scharakteryzowała, czym się zajmuje, i wyjaśniła, dlaczego chemia oraz ochrona środowiska są tak istotne w naszym codziennym życiu. Wytłumaczyła, jaka jest różnica między ochroną a inżynierią środowiska. Oceeniła obecną sytuację Kielc i regionu świętokrzyskiego dotyczącą ochrony środowiska. Wspomniała o swoich zainteresowaniach sportowych, pracy z mężczyznami, roli muzyki w swoim życiu oraz odpowiedziała na serię pytań osobistych według kwestionariusza.
5. **prof. dr hab. Marek Józwiak.** Czas i miejsce: 22 stycznia 2021 roku, sala szkolna I Ogólnokształcącego Liceum Akademickiego im. Janiny Kossakowskiej-Dębickiej w Kielcach. Prowadzący rozmowę: pan red. mgr Piotr Burda. Marek Józwiak, członek KTN od 2 lutego 1987 roku, polski przyrodnik, specjalista w zakresie kształtowania środowiska, profesor nauk o Ziemi, profesor zwyczajny Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, w latach 2015–2016 prezes Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Bohater rozmowy opowiedział o przebiegu swojej kariery naukowej, wymienił napotkane wybitne postacie świata nauki, przedstawił obszar swych obecnych zainteresowań i pracy naukowej – ochronę środowiska i zmiany klimatu. Oceniał perspektywę Kielc stania się miastem uniwersyteckim. Na koniec rozmowy opowiedział o części ze swych rozlicznych podróży.
6. **dr Andrzej Rembalski.** Czas i miejsce: 28 stycznia 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadzący rozmowę: pan dr hab. Szymon Orzechowski, prof. UJK. Andrzej Rembalski, członek Kieleckiego Towarzystwa Naukowego od 17 listopada 1978 roku, historyk, świętokrzyski regionalista, wykładowca Wszechnicy Świętokrzyskiej w Kielcach i Wyższej Szkoły Handlowej w Kielcach. Członek zarządów Towarzystwa Przyjaciół Górnictwa, Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego w Kielcach,

Związku Harcerstwa Polskiego i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Pan Doktor opowiedział o swojej działalności w organizacjach harcerskich, turystyczno-krajoznawczych, a także o opracowaniu słownika krajoznawców w Kielcach oraz organizacji Dymarek Świętokrzyskich i Wytopek Ołowiu. Przedstawił swój bogaty dorobek naukowy i wyróżnienia, jakimi został uhonorowany za swą działalność, a także swoje upodobania, jeśli chodzi o literaturę, kuchnię i miejsca do podróży.

7. **dr hab. Elżbieta Koniusz, prof. UJK.** Czas i miejsce: 28 stycznia 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadząca rozmowę: pani dr Magdalena Płusa. Elżbieta Koniusz wstąpiła w szeregi członków Kieleckiego Towarzystwa Naukowego 4 lipca 1988 roku, polska językoznawczyni, doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, specjalizuje się w językoznawstwie polskim, polszczyźnie historycznej i kresowej. Pani Profesor opowiedziała o swojej wieloletniej karierze naukowej, zajmowanych stanowiskach nauczyciela języka polskiego w kieleckich szkołach, następnie wykładowcy w szkole wyższej, o swoich zainteresowaniach najpierw matematyką, później historią i prawem. Wspominała początki organizowania Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Kielcach – późniejszej Wyższej Szkoły Pedagogicznej, swoich współpracowników, a w szczególności prof. Michała Jaworskiego i prof. Czesława Bartulę. Przedstawiła też swój dorobek naukowy w postaci najważniejszych publikacji oraz opowiedziała o dokonaniach naukowych swoich dzieci i wnuków. Na koniec podkreśliła rolę KTN w kieleckim środowisku naukowym.
8. **dr hab. Stanisław Cygan, prof. UJK.** Czas i miejsce: 2 lutego 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadząca rozmowę: pani dr Eliza Koszyka. Stanisław Cygan, członek Kieleckiego Towarzystwa Naukowego od 27 lutego 2018 roku, polski językoznawca, doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, pracownik naukowo-dydaktyczny Instytutu Filologii Polskiej, Centrum Kultury i Języka Polskiego, lektor języka polskiego jako obcego. Specjalizuje się głównie w dialektologii polskiej, a w szczególności w zagadnieniach języka ludowego Kielecczyzny oraz terenu Opoczyńskiego. Podczas wywiadu Pan Profesor opowiedział o początkach swojej edukacji i etapach pracy naukowej, spotkanych wykładowcach-mentorach, swoim wiejskim pochodzeniu i o ojcu, który miał pasję czytania, czym zainspirował go do nauki. Przybliżył też warsztat dialektologa i badania nad gwarami oraz językiem pisarzy regionu świętokrzyskiego – między innymi Stefana Żeromskiego, Wiesława Myślińskiego i Adolfa Dygasińskiego, jednocześnie przedstawiając najważniejsze ze swoich publikacji.

9. **prof. dr hab. Marek Ruskowski.** Czas i miejsce: 18 października 2021 roku, gabinet w Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Prowadząca rozmowę: pani dr hab. Marzena Marczevska, prof. UJK. Marek Ruskowski to polski językoznawca, profesor nauk humanistycznych, profesor zwyczajny w Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, członek Kieleckiego Towarzystwa Naukowego od 1988 roku. Pan Profesor opowiedział o swoim przybyciu do Kielc z Radomia, wyborze polonistyki jako profesji zawodowej, o kolejach swojej kariery naukowej. Przedstawił praktyczność językoznawstwa w życiu codziennym oraz ocenił stan współczesnej polszczyzny i kultury stosowania języka polskiego. Wspominał pełnione przez siebie funkcje administracyjne na kieleckiej uczelni, prace nad tworzeniem słowników, przybliżył postaci swoich wykładowców, mentorów, promotorów, osobistości, które wywarły wpływ na jego życie zawodowe oraz ujawnił swoje najbliższe plany.
10. **doc. dr inż. Maciej Lubczyński.** Czas i miejsce: 24 listopada 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadzący rozmowę: pan dr hab. Stanisław Meducki, prof. PŚk. Nagranie ze względu na jego obszerność podzielono na dwie części. Maciej Lubczyński to polski inżynier mechaniki, doktor nauk technicznych, wieloletni pracownik naukowy Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach, docent na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Wyższej Szkoły Handlowej im. Bolesława Markowskiego w Kielcach. Członkiem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego jest od 4 listopada 1976 roku. Pan Docent przedstawił koleje swojej edukacji, początki w Parszowie, pobyt we Wrocławiu, powrót do Kielc, początek pracy w SHL-ce i pełnienie tam różnych funkcji, pasji do motoryzacji, pracy naukowej na Politechnice Świętokrzyskiej oraz działalności w stowarzyszeniach naukowych. Opowiedział o swojej karierze politycznej w czasach PRL-u i wkładzie w rozwój infrastruktury regionu (m.in. w budowę Świętokrzyskiego Centrum Onkologii). Wspominał także o swojej pracy w Stanach Zjednoczonych, a po powrocie do Polski w Wyższej Szkole Handlowej w Kielcach i powołaniu kierunku studiów Transport i Logistyka.
11. **prof. dr hab. med. Stanisław Głuszek.** Czas i miejsce: 7 grudnia 2021 roku, biuro Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Prowadząca rozmowę: pani prof. dr hab. Beata Wojciechowska. Stanisław Głuszek, członek Kieleckiego Towarzystwa Naukowego od 1979 roku, polski lekarz, chirurg, profesor nauk medycznych, profesor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach i jego rektor w kadencji 2020–2024. Pan Profesor opowiedział o swojej wieloletniej karierze naukowej, zajmowanych stanowiskach podczas niej i osiągnięciach, jakie ma na swoim koncie. Zdradził także, jak

radzi sobie z pełnieniem wielu funkcji w różnych organizacjach branżowych. Wskazał osiągnięcia środowiska medycznego w Kielcach, w tym szczególnie pierwszy w regionie zabieg przeszczepu nerki. Przedstawił przymioty, jakimi powinien cechować się lekarz. Nakreślił wyzwania, przed którymi stoi współczesna medycyna. Pozytywnie ocenił Kielce jako miejsce do zamieszkania i wspominał o konieczności zatrzymywania tu młodych ludzi. Opowiedział też o tym, że jest usatysfakcjonowany życiem zawodowym i prywatnym oraz o efektywnym wykorzystywaniu ograniczonej ilości wolnego czasu na działania o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i przyrodniczym.

12. **prof. dr hab. inż. Tomasz Kozłowski.** Czas i miejsce: 15 grudnia 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadząca rozmowę: pani prof. dr hab. inż. Maria Żygadło. Tomasz Kozłowski to polski inżynier, profesor nauk technicznych, profesor Politechniki Świętokrzyskiej i jej prorektor w latach 2016–2019. Pan Profesor wspominał o miejscu swoich narodzin – Stopnicy, karierze naukowej w Kielcach, o swoich autorytetach. Opowiedział też, na czym polega geotechnika zamarzania gruntów, czyli jego własna specjalizacja. Podkreślił trudność dzielenia pełnienia funkcji administracyjnych na uczelni z pracą naukową. Oceniał kondycję uczelni technicznych w stosunku do centrów badawczych przy zakładach produkcyjnych. Przedstawił swój bogaty wachlarz pasji i zainteresowań – przede wszystkim muzykę, ale również fotografię, poezję, film, obserwacje ptaków, genetykę, a także swoją koncepcję czasu. Opisał też swój stosunek do Kielc, wskazując ich zalety i wady.
13. **prof. dr hab. Zdzisław Jerzy Adamczyk.** Czas i miejsce: 17 grudnia 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadząca rozmowę: pani prof. dr hab. Grażyna Legutko. Zdzisław Jerzy Adamczyk to polski historyk literatury, profesor nauk humanistycznych, profesor zwyczajny w Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Członkiem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego został 2 lutego 1972 roku. Zaproszony Gość opowiedział o literaturze, pisarzach, krytyce literackiej oraz szczególnym zainteresowaniu twórczością i życiem Stefana Żeromskiego, o czasach studenckich, swoim chłopskim pochodzeniu oraz o szczęściu do poznanych ludzi. Wspominał początki uczelni wyższej w Kielcach oraz proces organizowania tam studiów polonistycznych. Określił swój stosunek do Kielc i do ziemi świętokrzyskiej oraz podzielił się swoimi sposobami na odpoczynek. Oznajmił też, że to dzięki Żeromskiemu mógł odbyć podróże do wielu wspaniałych miejsc.
14. **dr hab. Stanisław Żak, prof. UJK.** Czas i miejsce: 28 grudnia 2021 roku, gabinet w mieszkaniu prywatnym Pana Profesora. Prowadzący rozmowę:

ksiądz dr hab. Rafał Dudała, prof. UJK. Stanisław Żak, członek Kieleckiego Towarzystwa Naukowego od 27 maja 1974 roku, to polski literaturoznawca, historyk, publicysta, senator RP I i II kadencji. Pan Profesor wspominał początki swojej edukacji, plany wstąpienia do seminarium duchownego, zainteresowanie historią sztuki i medycyną, a w końcu wybór filologii polskiej. Następnie opowiedział o okresie studiów w Krakowie, o napotkanych tam ludziach, wykładowcach, którzy mieli na Niego wielki wpływ. Następnie o swojej działalności społecznej, politycznej, o internowaniach, Klubie Inteligencji Katolickiej. Scharakteryzował najważniejsze ze swoich publikacji. Opowiedział też o swojej rodzinie oraz o swoich zainteresowaniach teatrem i muzyką poważną. Wreszcie wskazał Jana Kochanowskiego jako największego pisarza, którego twórczością zajmował się jako krytyk literacki.

15. **mgr Marian Rumin.** Czas i miejsce: 28 grudnia 2021 roku, biuro Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Prowadząca rozmowę: pani dr hab. Barbara Gierszewska, prof. UJK. Nagranie ze względu na jego obszerność podzielono na dwie części. Marian Rumin to polski historyk sztuki, krytyk, w latach 1976–2011 dyrektor Biura Wystaw Artystycznych w Kielcach. W szeregi członków Kieleckiego Towarzystwa Naukowego wstąpił 7 czerwca 1979 roku. Zaproszony Gość opowiedział o swoim życiu prywatnym, napotkanych ludziach, którzy wywarli wpływ na jego osobę, o miejscu swoich urodzin – Marchocicach. Następnie przypomniał o ukończonych szkołach: kieleckim Liceum Sztuk Plastycznych, historii sztuki na Uniwersytecie Warszawskim, o wykładowcach, o koleżankach i kolegach z roku. Potwierdził istnienie imponującej biblioteki w swoim domu. Przedstawił realia i podzielił się anegdotami z pracy w Muzeum Narodowym w Kielcach oraz 35-letniego kierowania Biurem Wystaw Artystycznych w Kielcach. Wspomnił o szczególnej atmosferze panującej w jego dawnej siedzibie przy ulicy Leśnej i o tym, jak bardzo cenił sobie przyjaźń z Pawłem Pierścińskim. Na koniec rozmowy odpowiedział na pytania z kwestionariusza osobowego.

Seria nagrań do projektu Kieleckiego Towarzystwa Naukowego pod tytułem „By nie zapomnieć... Ludzie nauki, kultury i sztuki w Kielcach” nadal cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem i wciąż zbiera pochlebne opinie. Filmy obejrzyć można za pośrednictwem strony internetowej Towarzystwa, jak również w kanale YouTube. Projekt jest kontynuowany w 2022 roku dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miasta Kielce.